

RODINA A ŠKOLA

POMNĚNKOVÝ DEN 2013

str. 3. Aktuální informace o akci
SLB, která se koná každý rok
koncem května.

I RODIČE OBČAS POTŘEBUJÍ

POMOC str. 4. Rozhovor
s Katkou Schmidovou, vedoucí
Rodičovské linky.

SPOLUPRÁCE RODINY

A ŠKOLY str. 5–7. Článek
představuje, jak by měla vypadat
dobrá spolupráce rodiny a školy.

DĚTEM JE NEJVĚTŠÍM VZOREM SPOLEČNOST

str. 7–8. Rozhovor s ředitelem
základní školy.

Richard Schinko
ředitel Sdružení Linka bezpečí

Milé čtenářky, milí čtenáři,

tento rok jsme započali náš odborný bulletin tématem Rodina a škola. Na první pohled se dá říci, že se tak po uplynulém roce, který jsme věnovali těm nejstarším klientům Linky, dostáváme zase na začátek a vracíme se k těm nejmenším. Do jisté míry je to pravda, ale my bychom se rádi zaměřili také na rodiče a pedagogy, neboť oni bývají často hlavními aktéry v příbězích, které na Lince dennodenně slyšíme. Chtěli bychom tak apelovat především na ně, aby se občas zamysleli a pokusili se vžít do pocitů dětí, jež vše prožívají poprvé.

Na Lince bezpečí jsme za loňský rok došli k neblahému výsledku, že dnešní děti se více než kdy dříve potýkají s problémy, jež by mnohdy neunesli ani dospělí. Myšlenky na sebevraždu nepatří do okrajových témat, strach je nejčastěji zmiňovaným slovem telefonátů a pocity zoufalství a méněcennosti se hovoří na Lince vinou jakou alarmující nit. Ačkoliv tento výčet vypadá hrozivě, mnohdy opravdu jen stačí s dětmi více mluvit, jelikož

základem většiny problémů je absence komunikace.

Ve škole strávíme minimálně deset let, což je neopominutelná dekáda našeho života; s mnohými věcmi a emocemi se tu setkáme poprvé a je to právě škola, díky které se rozhodujeme, jak prožijeme zbytek svého profesního života. Proto jsme se rozhodli věnovat toto první číslo především spolupráci rodiny a školy – a to jak té ideální, kdy jsou rodiče a učitelé rovnocennými partnery, tak i úskalím, které tuto součinnost provázejí. Nikdo není dokonalý a na všem je nutné pracovat, na mezilidských vztazích zvláště, ale nedovolme, aby srdce dětí zaplavovaly převážně negativní myšlenky a emoce. Dopřejme proto svým dětem dětství a budme tu pro ně, když nás potřebují. Nenechme je v tom samotné...

Podnětné čtení vám přeje
Richard Schinko

aktuality

● Minuty bez tíže

V prosinci loňského roku spustilo Sdružení Linka bezpečí kampaň nazvanou „Minuty bez tíže“, při níž se rozesílaly originální vánoční dárky k oslovení nových potenciálních dárců. Dotyční obdrželi dárkové krabice s balonky s logem SLB naplněné heliem, na nichž byl přivázan vánoční voucher nesoucí motto „Ulehčit dětem je povznášející pocit“. Oslovení tak mají možnost dětem z celé ČR zajistit částkou 50 400 Kč bezplatnou pomoc 100 konzultantů Linky bezpečí po dobu 24 hodin. Více na www.linkabezpeci.cz.

● Soutěž ke Dni bezpečnějšího internetu

Sdružení Linka bezpečí připravilo ke Dni bezpečnějšího internetu, který se konal 5. února 2013, soutěž pro děti a mládež nazvanou „Ukaž, jak vidíš internet!“. Soutěžící mohli posílat obrázky, texty či videa se svými zážitky s internetem poštou nebo e-mailem na Linku bezpečí do 15. dubna 2013. Výherci byli vyhlášeni 30. dubna 2013. Více se o soutěži dozvíte na www.pomoconline.cz.

● KappAhl podpořil Linku bezpečí

Švédská společnost KappAhl připravila pro Linku bezpečí předvánoční akci, která trvala od 26. listopadu 2012 a byla prodloužena až do 31. ledna 2013. Během ní věnovala Lince bezpečí 65 Kč z každého prodaného kusu dětského nočního prádla. Částkou

14 644 Kč tak přispěla na provoz Linky bezpečí a vzhledem k úspěchu celé akce bude spolupráce pokračovat i nadále.

● Na Lince bezpečí proběhl výcvik nových konzultantů

V březnu roku 2013 byla ukončena zkouška teoreticko-praktická část Všeobecného výcviku v TKI č. 618 a Kurzu pro Linku bezpečí č. 33 pořádaných Sdružením Linka bezpečí. Frekventanti, kteří u zkoušky uspěli, nastoupili na praktické následky pod přímou supervízi. Od prosince 2012 probíhalo také výběrové řízení do Všeobecného výcviku v TKI č. 619, který byl zahájen 5. dubna 2013.

● Nový partner Linky bezpečí

Sdružení Linka bezpečí získalo nového partnera v oblasti právních služeb. Advokátní kancelář DUNOVSKÁ & PARTNERŮ s. r. o. tak bude od roku 2013 SLB zastupovat v jeho právních záležitostech.

● Volkswagen předal Lince bezpečí prostřednictvím Charitek 27 846 Kč

Tento finanční dar podpoří projekt LINKA BEZPEČÍ VE VAŠÍ TŘIDĚ! Výpočetem z celkových nákladů na tento projekt a počtu oslovených dětí za rok 2012 vychází, že příspěvek VW a Charitek představuje pomoc a osvětu pro 77 dětí.

● Linka bezpečí na festivalu Jeden svět

Spot Linky bezpečí s tématem šikany byl vybrán do bloku spotů uváděných na škol-

ních projekcích filmového festivalu Jeden svět 4.–13. 3. 2013. Spot LB byl promítán v bloku před dopoledními projekcemi filmů pro základní a střední školy (cílová skupina 8–19 let).

● Linka bezpečí na vlnách Radia Wave

Od února do prosince 2013 se vždy jednou za měsíc na Českém rozhlasu – Radio Wave v pořadu Diagnóza F objeví téma související s problematikou, kterou se zabývá Linka bezpečí nebo některý z jejích projektů. Diagnóza F se vysílá vždy ve čtvrtek od 20:00 do 21:00.

Pomněnkový den již podesáté upozorní na ztracené děti!

I v letošním roce pořádá Sdružení Linka bezpečí u příležitosti Mezinárodního dne pohřešovaných dětí Pomněnkový den (25. května), který upozorňuje na ztracené a pohřešované děti.

V České republice se v roce 2012 ztratilo 5 564 dětí. K tomu, aby děti bez domova bylo co nejméně, přispívá i Linka bezpečí. Právě na ni se můžou v případě zmizení anebo útěku obrátit děti i jejich rodiče.

Kvítek pomněnky symbolizující lidskou touhu po stálosti je také symbolem pohřešovaných dětí, dětí vyhozených z domova či dětí na útěku. Jejím prostřednictvím pohřešované děti vzkazují... „nezapomeň na mě...“. Důvodem jejich dobrovolného i nedobrovolného odchodu jsou nejčastěji **špatné vztahy v rodině, zneužívání, týrání a problémy ve škole.**

Záchranným bodem v těchto krizových situacích jsou pro mnohé z nich právě profesionální konzultanti **Linky bezpečí**. Děti volají o pomoc na číslo **116 111** a svěřují se se svými problémy a trápením. Jen v minu-

lém roce bylo na Linku bezpečí přijato **412 hovorů** od dětí, které z různých důvodů utekly z domova či ústavního zařízení (259 hovorů), anebo je rodiče vyhodili na ulici (153 hovorů).

Nebuďte lhostejní k dětskému neštěstí a zapojte se i Vy!

Koupí pomněnky při příležitosti Pomněnkového dne přispějete na provoz Linky bezpečí. A protože na dobré věci jeden den nestačí, stalo se tak již tradicí, že Sdružení Linka bezpečí pořádá sbírkové a propagační akce týden před tímto datem. Letos se Pomněnkový den po úspěšných předchozích ročních rozšířil dokonce na dva týdny, během nichž budou mít lidé z celé České republiky možnost přispět na ztracené děti koupí modrého kvítku pomněnky.

Pomněnkové dny tak začínají již 20. května a budou trvat až do 1. června 2013.

Pomněnky budou v prodeji za pouhých 30 korun na označených místech v pobočkách České pojišťovny a CK Fischer, v prodejních IKEA (Černý Most 20.–25. 5., Zličín, Brno i Ostrava 23.–25. 5.), ve finančních centrech Era, v knihkupectví Neoluxor na Václavském náměstí, v Laser Centrum Anděl, ve vybraných firmách (např. Skanska, Bayer, firmy v Nile House) a na dalších místech po celé České republice.

Více informací naleznete na **www.pomnenkovyden.cz**

I rodiče občas potřebují pomoc

Rodičovská linka byla založena v roce 2001, poskytuje telefonickou krizovou intervenci a poradenství především rodičům, prarodičům a ostatním členům rodiny z celé České republiky. Služby Rodičovské linky představila její vedoucí Mgr. Kateřina Schmidová.

● Rozhovor vedla: Klára Stuchlá Libertová

Komu je Rodičovská linka určena a jakou pomoc nabízí?

Rodičovská linka jako jeden z projektů Sdružení Linky bezpečí poskytuje telefonickou krizovou intervenci a rodinné a výchovné poradenství především rodičům, prarodičům či ostatním členům rodiny. Nabízí své služby též pedagogům mateřských, základních a středních škol. Výhodou Rodičovské linky je, že v případě potřeby řešit problémy se svými dětmi, dospívajícími a mladými dospělými nabízí téměř okamžitou pomoc, a to pro klienty z celé ČR.

V jakých nejčastějších případech se lidé na Rodičovskou linku obrací?

Nejvýraznějším tématem na Rodičovské lince jsou rodinné vztahy, a to především v podobě problémů v rodinné komunikaci. Rodiče často přicházejí s otázkami, které se týkají obtížné komunikace s dospívajícími dětmi. Většinou pod nimi bývá zahrnuto téma hranic ve výchově či nesouhlasu s výchovnými postupy ze strany druhého rodiče. V častých případech se pak jedná o krize rodinných vztahů jako takových. Další velkou potřebou klientů bývá konzultovat problémy, které se týkají rozvodu, porozvodového uspořádání péče o dítě či tzv. sporu o dítě.

Dalším typickým tématem, které na Rodičovské lince klienti konzultují, je téma výchovných problémů dětí, dospívajících a mladých dospělých. Jedná se jednak o **běžné výchovné obtíže dětí, ale i závažné výchovné obtíže dětí**, např. zvýšenou agresivitu, lhaní, opakovanou krádeže, užívání návykových látek. Zaznamenáváme i **případy mladých dospělých, kteří si na sebe berou půjčky, nepracují a vůči svým rodičům zvyšují svoji agresivitu.**

Mezi specifická témata Rodičovské linky patří i **problémy spojené se školní docházkou**. Zde řeší volající především šikanu ve škole a stále více se objevující kyberšikanu, potíže s prospěchem, záškoláctví a vztahy dětí s učiteli. V rámci těchto témat se na nás kromě rodičů obracují též pedagogové základních škol.

Dalším tématem, se kterým se na linku klienti obracují, je podezření na **týrání, zneužívání a zanedbávání dítěte v rodině či ve svém okolí**. Volající velmi často prožívají zoufalství z toho, že je dítětem v rodině či mimo ni výrazně ubližováno, a většinou nevědí, jakým způsobem by měli vhodně zasáhnout. Velmi často chtějí zůstat v anonymitě, a to z důvodu obavy, že by oznámením mohli ohrozit sebe či své blízké.

Jak tato služba funguje a je bezplatná?

Telefonicky se lze na tuto linku obracet každý všední den odpoledne: pondělí až čtvrtek: 13:00–19:00 hod. a v pátek od 9:00 do 15:00 hod. Je zpoplatněna zvýhodněným tarifem 1,60 Kč/min. včetně DPH, tzv. bílá linka. Své služby poskytuje výhradně po telefonu a ctí zásadu anonymity klienta – pokud klienti sami nechtějí, nemusí sdělovat své osobní údaje.

Jak probíhá způsob práce s klientem na Rodičovské lince?

Konzultant nejdříve příběhu volajícího velmi pozorně naslouchá. Volajícímu je dáván dostatečný prostor k tomu, aby mohl hovořit o své situaci. V případě, že je rozrušen, např. pláče, konzultant linky nejdříve jeho emoce přijímá, reflektuje, a tím jeho pocity postupně stabilizuje a ukotvuje. V průběhu hovoru společně hledají opěrné body (např. vlastní rodiče, partner, kamarád apod.) a rozšiřující možnosti řešení problému.

V případě anonymního oznámení o podezření na týrání a zneužívání dítěte konzultant motivuje volající, aby se neprodleně obrátili na oddělení sociálně-právní ochrany dítěte či policii. V případě, že volající uvede jméno ohroženého dítěte, oznámení provede vedoucí Rodičovské linky.

rodičovská linka první pomoci

Děláte si starosti o své děti nebo o váš vztah s nimi?
Nebojte se zavolat, společně najdeme řešení.
Poradíme vám s krizovou situací i s tím, jak případným problémům předcházet.
Naše pomoc přichází na zavolanou.

840 111 234

(Hovor se účtuje zprohodněným tarifem 1,60 Kč/min, včetně DPH za všech mobilních i pevných sítí v celé ČR.)

Rodičovská linka je projektem Sdružení Linky bezpečí.
K dispozici jsme vám i na e-mailu pomoc@rodicovskalinka.cz.
www.rodicovskalinka.cz

SPOLUPRÁCE S

Nadace O2 AVOSMA s.r.o. KLAN

RODINA A ŠKOLA

Spolupráce rodiny a školy

Mezi základní principy dobré spolupráce školy s rodinou patří vzájemný respekt mezi učitelským týmem a rodinami, kdy jak rodiče, tak učitelé uznávají, že jsou rovnocennými partnery.

● Mgr. Renata Míková

Rodiče jako první vychovávají své děti a mají tak na jejich vývoj největší vliv, jsou zodpovědní za jejich vzdělávání a stejně tak mají **právo spolurozhodovat** o tom, jak bude vzdělávání probíhat. Je proto důležité, aby **učitelé** při různých jednáních s rodiči o dítěti toto **akceptovali**.

Aby mohla škola děti kvalitně vzdělávat, potřebuje získat některé osobní informace jak o dítěti, tak o rodině. Rodiny mají ale zároveň právo na ochranu svých osobních údajů a tak je velmi důležité, aby se škola postarala o zajištění **důvěrnosti** sdělených informací. Pokud je potřeba poskytnout tyto informace i jiným osobám, musí k tomu rodiče předem dát souhlas.

K dobrým vztahům mezi rodinou a školou také přispívá **včasná informovanost** o termínech třídních schůzek, aby si rodiče mohli udělat volno a přijít do školy. Škola by měla rodiče také informovat o možnosti domluvit si termín konzultace s učitelem.

Efektivní spolupráci velmi podporuje **aktivní zapojení rodiny** při vzdělávání jejího dítěte a **otevřená komunikace** mezi rodinou a školou. To, že se rodič a učitel snaží o vzájemné pochopení, vede k větší shodě ve výchově a vzdělávání dítěte. Škola může zvát ke spolupráci i další členy rodiny (např. když jsou rodiče hodně zaneprázdněni nebo dlouhodobě nemocní), neboť **zapojení širší rodiny** pomáhá udržet kontinuální kontakt s rodinou.

Dalším důležitým principem spolupráce školy a rodiny je **ocenění rodičů** za jejich zapojení, snahu a pomoc.

K dobré spolupráci vždy přispívá, když se podaří vytvořit **neformální vztahy**, které vycházejí z běžného chodu školy, z práce učitelů s dětmi a jejich rodinami.

Každá škola by proto měla vytvořit podmínky pro dobré fungování partnerského vztahu s rodiči dětí, navázat a pravidelně s nimi udržovat kontakt, nabízet jim rozmanité formy spolupráce. **Hlavními iniciátory** vytváření a udržování vztahů

s rodinami dětí jsou **učitelé**, ti jsou také **zodpovědní** za jejich pravidelné udržování.

Existuje mnoho různých způsobů, které pomáhají vytvářet úspěšnou spolupráci rodiny a školy. Optimální je nabídnout rodinám co nejširší škálu možností spolupráce, aby si učitelé a rodiče mohli vybrat takový typ, který nejlépe vyhovuje jejich potřebám a možnostem. Konkrétní **formy spolupráce školy s rodinou** si můžeme ukázat ve třech oblastech:

1. Osobní kontakt pedagoga s rodiči dětí

• Zápis

Při zápisu do 1. třídy dochází k navázání prvního osobního kontaktu. Rodiče přicházejí s dítětem do školy, seznamují se s učiteli 1. stupně a s prostředím školy. Zatímco si učitel povídá s dítětem, rodiče zapisují potřebné informace o dítěti. Po vyplnění zápisového listu probírá učitel s rodiči uvedené informace a seznamuje při tom rodiče s dalšími aktivitami školy.

• Schůzka rodičů a budoucích prvňáčků ve škole

V červnu před nástupem dětí do 1. třídy se na většině škol koná první schůzka rodičů a budoucích prvňáčků. Na schůzce se rodiče seznámí s třídními učiteli, dozví se vše důležité pro nový školní rok, o programu školy, o metodikách, které učitelé využívají. Je dobré, když rodiče mohou sdělit svoje přání na zařazení dítěte do třídy a volbu konkrétního učitele, pokud škola otevírá víc tříd.

• Třídní schůzky a akce

Třídní schůzky mají hlavně informační charakter, ke konci se mohou rodiče individuálně domluvit s učitelem. Třídní akce (vánoční besídka, výlety apod.) se konají za přítomnosti dětí a přinášejí neformální možnost vzájemného poznání.

• Konzultace na škole

Rodiče mají možnost se osobně setkat s učitelem v rámci konzultačních hodin, pokud je to potřeba i za přítomnosti dítěte.

Konzultace se uskutečňují po vzájemné dohodě a tak je to velmi dobrá příležitost, kdy si v klidném prostředí a bez časového tlaku mohou rodič a učitel probrat, jak dítě prospívá ve škole, co se mu daří a co by se mělo zlepšit.

- **Telefonické rozhovory**

Telefonický rozhovor s rodiči využívá škola v situacích, které vyžadují rychlé řešení. Je to také vhodná forma komunikace s rodiči, kteří jsou velmi zaneprázdnění a umožní domluvit termín osobního setkání.

- **Vzdělávací akce pro rodiče**

Učitelé mohou nabídnout rodičům různá témata, kdy mají rodiče příležitost se vzdělávat (např. jak pomoci dítěti s učením, problémy související s výchovou dětí a jiné).

2. Písemné formy komunikace a spolupráce pedagogů s rodiči dětí

Jsou nejčastěji využívanou formou komunikace mezi rodiči a školou, jejich výhodou je rychlost, časová nenáročnost a možnost potvrzení, že druhá strana informace obdržela.

- **E-mail a SMS zprávy**

E-mail a SMS zprávy jsou jednou z možností domluvy, pokud se nedaří učitelům a rodičům přímo dovolat.

- **Webové stránky školy**

Pomáhají rodičům seznámit se se vzdělávacím programem školy, obsahují informace o učitelském sboru, mimoškolních aktivitách a dalších nabídkách školy.

- **Třídní nebo školní časopis**

Seznamuje rodiče s aktuálními událostmi a akcemi, které ve škole již proběhly, nebo se teprve připravují, uvádí informace o tematických projektech, jež se ve výuce realizují. Rodiče mohou v rubrice určené pro názory a náměty uvést své připomínky.

- **Informační nástěnka pro rodiče**

Je dalším ze způsobů, jak informovat rodiče o aktuálním programu, o schůzkách a dobrovolných akcích. Může obsahovat poděkování některému z rodičů za jeho pomoc. Vhodné je přidat na nástěnku fotografie ze společných akcí, dětské kresby a výtvary.

- **Schránka pro návrhy**

Je důležité, aby děti a rodiče měli prostor vyjádřit svůj názor na dění ve škole také anonymní formou. K tomuto účelu slouží schránky pro návrhy.

3. Účast rodičů ve třídě nebo škole

Přináší další prohloubení spolupráce mezi rodinou a školou, iniciátory takovýchto setkání jsou opět učitelé.

- **Rodič návštěvník třídy**

Učitel může nabídnout rodičům, aby strávili den ve třídě, sledovali způsob práce s dětmi, pozorovali reakce dětí, včetně dítěte vlastního. Bývá to velmi užitečný začátek pro další rozhovor.

- **Rodič členem Rady školy**

V ČR došlo v devadesátých letech 20. století k významnému posunu v možnosti rodičů spolurozhodovat o záležitostech výchovy a vzdělávání jejich dětí. Jedním z konkrétních kroků bylo legislativní ustanovení „Okresní školské rady“ a „Rady školy“ (Sb. zákonů č. 139/ 1995 – o státní správě a samosprávě ve školství), v nichž mají rodiče nebo jimi zvolení zástupci právo podílet se na řešení provozně organizačních záležitostí (návrh rozpočtu školy, výroční zpráva školy) a také na otázkách koncepčního charakteru (náměty a připomínky k vzdělávacímu programu).

Dalšími důležitými faktory, které ovlivňují dobrou spolupráci rodiny a školy, jsou **vzájemná očekávání učitelů a rodičů**. Aby se předešlo neshodám a zbytečným nedorozuměním, je potřeba, aby třídní učitel na počátku školní docházky otevřeně mluvil s rodiči o tom, jakou představu o vzdělávání svého dítěte a vzájemné spolupráci se školou rodiče mají. Učitel při této diskusi může rodičům sdělit, jaké jsou jeho představy a záměry. Vzájemná očekávání se mění v průběhu školní docházky, je tedy vhodné tyto diskuse během školního roku průběžně opakovat.

Rabušicová a Pol (1996, s. 113) vypočítávají velmi výstižně:

očekávání rodičů vztahující se ke škole a k učitelům:

- chci poradit, co mám dělat, když s dítětem není něco v pořádku;
- chci, aby učitel měl moje dítě rád;
- učitel má dítě naučit vše bez domácích úkolů a bez problémů;
- učitel má vyřešit problémy ze školy ve škole;
- učitel má zprávy o dítěti podávat soukromě a taktně;
- učitel má být spravedlivý ve všem;
- ať škola neobtěžuje a nezatěžuje rodiče;

očekávání učitelů vztahující se k rodičům:

- učitelé od rodičů očekávají ochotu řešit společné problémy;
- vytváření pozitivního rodinného prostředí;
- péče o práci svých dětí a jejich kontrolu;
- zajištění toho, aby děti nosily do školy pomůcky;
- zájem o setkávání s učitelem;
- plnění požadavků učitele atd.

Rodičovské role ve vztahu ke škole Podle Rabušicové a kol.

(2004) můžeme rozlišit čtyři role rodičů ve vztahu ke škole:

Rodič jako klient – zákazník

V současné době to je u nás nejčastější vnímání rodiče a skutečnost, že rodič – klient má možnost výběru školy, může vést ke zkvalitňování školních služeb. Tento typ rodiče se většinou

nepodílí aktivně na spolupráci se školou, a pokud není spokojen s nabízenými službami, vybírá jinou školu.

Rodič jako partner

Tento model se nejmíc přibližuje ideálnímu stavu partnerství rodičů a školy.

Partnerství mezi školou a rodinou je považováno jednoznačně za žádoucí, protože pokud tyto instituce dobře spolupracují, přináší to velkou podporu dětem při jejich školním úsilí. Pro budování takového vztahu je důležitý vzájemný respekt, ochota jednat a společný záměr. Jedná se o zapojení rodičů do výchovných a vzdělávacích procesů v zájmu péče o jejich děti a také o zapojení rodičů v rozvoji školy jako celku.

Rodič jako občan

Pohled na rodiče jako občana v rámci vztahů školy a rodiny u nás není příliš zaběhlý. Jedná se o vztah mezi občany a státní institucí, kdy rodiče jako občané uplatňují svá práva vůči škole jako instituci. Rodič jako občan by rád, aby škola sloužila i k jiným účelům, než je výuka dětí, a zajímá se o danou školu i po odchodu svého dítěte.

Rodič jako problém

Tuto roli Rabušicová a kol. (2004) dále rozdělují na:

- **Nezávislé rodiče**, kteří se nesnaží udržovat kontakt se školou, nemají potřebu se školou spolupracovat, mají často jiné hodnoty, než dětem předává škola, ale tolerují i ty školní.
- **Špatné rodiče**, již se nezajímají o školní výsledky svých dětí, o jejich chování a nejsou ochotni se zapojit do přípravy dítěte na vyučování. Často nesouhlasí s názory učitele a školy. Obvykle jsou to rodiče, kteří mají nějaký svůj osobní problém (např. alkoholismus) a neplní tak dobře své rodičovské povinnosti.
- **Snaživé rodiče**, kteří mají zase přehnanou snahu pomáhat dítěti s úkoly, mají pocit, že musí s učiteli řešit každou maličkost, a často příliš kritizují práci učitelů i celé školy.

Literatura a zdroje:

Rabušicová, M., Pol, M. (1996). *Vztahy školy a rodiny dnes: hledání cest k partnerství*. Praha: PedF UK. *Pedagogika* 46, č. 1, s. 49–61, č. 2, s. 105–116.

Rabušicová, M. a kol. (2004). *Škola a (versus) rodina*. Brno: Masarykova univerzita v Brně.

Dětem je největším vzorem společnost

Vzdělanost je jedna ze základních hodnot společnosti. O tom, v jaké společnosti žijeme, vypovídá i kvalita a stav našeho školství. O českém školství, spolupráci rodičů a školy a dalších souvisejících tématech jsme si povídali s ředitelem Základní školy J. A. Komenského v Praze Lud'kem Soustružníkem.

● Rozhovor vedla: Mgr. Klára Stuchlá Libertová

Máte pocit, že se dnešní děti v chování nějak výrazně liší od generace svých rodičů? Předcházející generace má často tendence hodnotit tu nastávající slovy: to bysme si my nikdy nedovolili, ta dnešní mládež...

Dnešní společnost počítá s tím, že žijeme v občanské společnosti. Tudiž jestliže chceme vzdělávat děti, tak jak rodiče, tak i celá společnost by měla být pro děti vzorem. O naší společnosti v tomto ale trochu pochybují. Chceme po dětech, aby se nějak chovaly, ale když se podíváme, jak se chovají dospělí, nemůžeme se divit, že děti jsou jen odrazem toho, co vidí a v čem žijí. Proto si myslím, že to, jak se děti chovají, vypovídá především mnohé o dospělé společnosti. Nehodnotil bych to tedy tak, že nějaká generace byla lepší nebo horší. Chování „našich“ dětí zkrátka vypovídá o nás všech.

Současné děti ale přeci jen řeší asi jiné problémy než jejich rodiče, jaké jsou ty nejzásadnější?

Tak s vývojem vždy přichází úskalí, která nejsou vidět na první pohled, ale po nějaké době se zjistí, že to společnosti spíše neprospívá. Když tedy pomenu, jak se k sobě chovají dnešní dospělí, není s podivem, že předmět jako etika je odsunut do

pozadí zájmu českého vzdělávání. Problémy, jež se vztahují k dnešní mládeži, jsou spojené například s brzkou sexuální zkušeností, finanční negramotností (děti mají brzy přístup k penězům, ale neuvědomují si jejich hodnotu), sociální izolovaností zapříčiněnou technologickými vymoženostmi (mobilní telefony, sociální sítě...), ale také má na dnešní děti dopad to, že na ně rodiče kvůli množství práce nemají tolik času a že jsou na děti kladeny velké nároky již od mala – aby byly úspěšné, uměly zhodnotit pravdivost a škodlivost informací, k nimž mají díky internetu volný přístup atd.

Co si myslíte o českém školství, především v souvislosti se základním vzděláním?

Chce se po škole, aby reagovala na to, jak vypadá dnešní společnost. Základní škola je zkrátka základ, stát by měl proto trvat na tom, aby byly základní školy na srovnatelné úrovni. Dnes jich máme velký rozptyl – průšvihové školy, VIP školy, školy s nějakým zaměřením, a to není dobře. Základní školy by měly umožnit každému dítěti stejný základ vzdělání a nabídnout jim všestranný rozvoj. Školská reforma z 90. let trvá již dlouho a dnes vidíme, že to asi není správná cesta, např. rozčarování

nad neúspěchem maturantů. Oproti jiným západním státům jsme na tom citelně hůře, ale vina by se neměla přikládat dětem nebo jen pedagogům, problém je především v celém nastavení tohoto systému. V tom vidím selhání ministerstva nebo státu.

Jaký model vzdělávání považujete za efektivní v jiných zemích?

Skandinávie, Island nebo Kanada patří k zemím s vysokou úrovní vzdělanosti. Ale není to ani otázka školského systému, jako spíše kvality společnosti. Od té se to zase všechno odvíjí. Etika je v těchto zemích také seriózním předmětem a nezůstává jak vidno jen v pouhé teorii. Ve způsobu vyučování na základních školách se v těchto zemích snaží o jednotnost výuky, aby měly všechny děti možnost získat kvalitní základní vzdělání. Co mi připadá velmi přínosné, je například model, který jsem viděl v Kanadě. Vyučování zde začíná kolem půl deváté ráno a trvá do čtyř nebo půl páté odpoledne. Během dne získají děti komplex vzdělávání a myslí se i na jejich „dětské“ potřeby, uvědomují si tam, že hra je pro děti důležitým stimulantem, který nelze opomíjet. Dětem je navíc věnována maximální péče, po dopolední aktivitě, při níž se vyučují hlavní předměty, mají odpoledne šanci děti, které třeba nejsou vyloženě studijní typy, ale jsou zase manuálně zručné nebo talentované a zároveň mají možnost individuálního opakování, jak kdo potřebuje. Je důležité ale také zmínit, že tamní učitelé jsou za svou práci adekvátně ohodnoceni a ve společnosti ceněni. To u nás dosti pokulhává.

Jak by podle vás měla vypadat ideální spolupráce mezi rodičem a školou?

Škola by měla být otevřenou institucí pro děti, pedagogy i rodiče. Procesu vzdělávání se tak mohou „účastnit“ jak pedagogové, tak i rodiče. K tomu, aby spolupráce byla efektivní, je nutné, aby rodiče i pedagogové byli v rovnoprávném vztahu a vzájemně se respektovali. Rodič a učitel by tedy měli být především partnery, kterým jde v první řadě o dítě. Jde tu o souznění rodiče, ne každý rodič má ale zájem a chuť se na této spolupráci podílet. V posledních letech našťastí dochází k posunu, škola je vnímána jako odborná instituce a rodič je v roli spoluautora, kdy má možnost se na určitých věcech i přímo podílet. Existují také školské rady, kde jsou přítomni zástupci z řad rodičů, ve škole probíhají volby těchto zástupců. Tito rodiče jsou pak seznámeni s průběhem celého vzdělávacího programu školy a mají možnost samozřejmě vyjádřit i svůj postoj k případným změnám.

Co dělat, pokud dítě nestačí tempu ostatních nebo má nějaký jiný problém (s chováním atd.)? Jak to sdělit citlivě rodičům a jak jim má být v dalším postupu škola nápomocna?

Škola by měla být nestranná, nehodnotit a upozornit rodiče včas na to, jestli se něco neděje. Zároveň by měla fungovat vzájemná důvěra mezi žákem a pedagogem, dítě by se nemělo bát svěřit se učiteli, že ho trápí nějaký problém. Pedagog pak je v roli toho, kdo se snaží dítěti poskytnout první podporu a snažit se společně tuto situaci vyřešit. Pokud by se jednalo o nějakou vážnější věc, pak je tu pro tyto případy také školní psycholog.

Co když se děje něco vážného a dítě se nesvěří, třeba šikana... Učitelé by ale měli z chování dětí poznat, že se něco děje.

Šikanu by sice učitelé měli rozpoznat, ale někdy je to opravdu těžké. Nějakou náladu nebo neklid v kolektivu u běžné šikany poznáte, ale v dnešní době se často jedná o skrytou šikanu či spíše tzv. kyberšikanu, což ta škola úplně nevysleduje, alespoň ne v začátcích. Ta se také neděje pouze v prostoru školy. Proto pořádáme i semináře pro rodiče, protože ti kolikrát vůbec netuší, co se může dít a jak nebezpečný je pro děti online svět. Kyberšikana, stalking, nebezpečí sociálních sítí... to je pro dnešní děti opravdu velké riziko, neboť děti na sebe řeknou vše. Tím, že děti už mají od mala přístup do „virtuálního světa“, tak z toho vznikají problémy. Také osobní komunikace je ohrožena, děti sedí vedle sebe a raději si napíší, než aby si to řekly osobně. Přetechnizování společnosti má za následek špatný vývoj jemné motoriky či manuální zručnosti. Nese to s sebou také větší psychickou únavu, neboť se zatěžujeme jednostranně.

Jaké jsou vaše zkušenosti s integrací žáků do běžných tříd?

Důležité je začít s integrací hned od prvního stupně, protože tam má učitel šanci poznat dítě do detailů a pro dítě je také snazší se sžít s celým kolektivem, všichni jsou na tom na začátku stejně a poznávají se. Samozřejmě je také aktivní spolupráce rodiče. Pokud se dítěti společně věnují, dítě dělá pokroky, je spokojené a mnohdy ani na první pohled nepoznáte, že jde o dítě s nějakou poruchou.

Co by si měli rodiče před vstupem dítěte do základní školy uvědomit, aby mu přechod do školy usnadnili?

Nejtěžší je pro děti s nástupem do školy socializace a kolektivizace, pravidla, jak ta škola funguje. U zápisů do prvních tříd kladu důraz na to, aby si rodiče uvědomili, že dítě je středobodem, kolem něhož se vše točí. Je důležité s ním o všem komunikovat, abychom si neprojektovali do potřeb dítěte jen ty vlastní. Ani ve škole nejde jen o jeho vzdělávání, ale také o jeho psychický vývoj. Důležité až tak není, jaké kvantum učiva dítě po první třídě zvládlo, ale jestli se vám prvňáček do školy těší. Jestli zkrátka chce do školy chodit. Pokazit to jde totiž lehce. Rodiče často v dobré víře dítě zahlí kromě výuky množstvím aktivit a kroužků, a pak se diví, že je unavené a nezvládá to. Měli bychom si uvědomit, že dítě potřebuje také odpočinek a mít čas a prostor pro to, co ho baví. Potřebuje si jít hrát, zarošťačit si s kamarády a ne se jen pořád něčím zabývat, to je potom už nezdravé a vysilující. I my dospělí pořád jen nepracujeme nebo něco neřešíme, a po svých dětech bychom to chtěli.

Celý rozhovor naleznete na www.linkabezpeci.cz

Rodiče musí být při výběru školy vytrvalí

Integrace dítěte se specifickými potřebami do běžné školy je v naší společnosti stále aktuálním problémem. Jaká jsou úskalí, s nimiž se rodiče integrovaného dítěte musí potýkat? O svou zkušenost se s námi podělila Lenka M.

● Rozhovor vedla: Mgr. Klára Stuchlá Libertová

S jakou diagnózou se potýkáte a jak se projevuje?

Mému synovi byla diagnostikována vývojová dysfázie středního stupně. Projevuje se mnoha různými příznaky. Ty nejvýraznější se nachází v oblasti vývoje řeči, ale narušeny mohou být v různé míře všechny komunikační roviny. Dochází tak k celkovému nerovnoměrnému vývoji osobnosti – narušení zrakového i sluchového vnímání, paměťových funkcí, poruchy pozornosti a výtvarného projevu, narušení mezilidských vztahů a další. Projevy této poruchy tak jsou – opožděný vývoj řeči, patlavost, špatná srozumitelnost, citlivost, problém s porozuměním a soustředěním.

Jaké odborníky jste za celou dobu navštívili a kteří vám byli k „užitku“ a kteří spíš „pro starost“ (a zlost)?

Nejtěžší bylo rozpoznat, že je něco špatně. Podle pediatra byl vývoj v normě, u chlapců je opožděný vývoj řeči normální, pro jistotu jsme ale absolvovali ve 2,5 letech několik vyšetření na foniatrii i diagnostické vyšetření v APPLA (asociace pomáhající lidem s autismem), vše bez nálezu. Na doporučení známých jsme se později dostali k paní doktorce PaedDr. Daně Kutákové, která hned diagnostikovala vývojovou dysfázii a navrhla nám další „léčbu“. Andrej začal chodit do logopedické školky, navíc jsme každý den cvičili dle doporučení DYS centra a paní doktorky. Také jsme zkoušeli různé metody, které aktivují centra řeči a působí pozitivně na vývoj jemné motoriky. Naše zkušenost? Vytrvalost. Co si člověk sám nenajde, to nemá. Díky Bohu za internet a rady známých, kteří se pohybovali v oblasti speciální pedagogiky a znali různé organizace a sdružení. Riziko je totiž především v tom, že se musí začít včas, ale správná diagnóza může bohužel přijít až v době, kdy je vlastně už na nějaký trénink pozdě.

Jak u vás probíhalo hledání školky a školy?

Využili jsme služeb SPC Vertikála na Praze 6, které se zaměřuje na práci s klienty s mentálním postižením a klienty s poruchami autistického spektra (PAS), ale také poradenstvím a diagnostikou. Andrej tam chodil rok na „školní přípravku“ pro děti

s poruchami soustředění a různými DYS handicap. Na základě této spolupráce nám pak pracovnice Vertikály vytipovaly vhodné školy, které mají zkušenosti s integrovanými dětmi. Díky nim jsme tak našli školu, s níž jsme spokojeni. Z Vertikály navíc dodnes (min. 2× za rok) chodí na návštěvy do školy, také přímo na vyučování, konzultují s učitelem případné problémy a sepisují zprávu, na základě které má Andrej od 1. třídy asistenta na vybrané hodiny ve vyučování.

Co pro vás bylo při výběru školy nejdůležitější?

Nejdůležitější je ochota školy takové dítě přijmout. I když ze zákona neexistují žádné výjimky pro vybrané školy, realita je jiná a někde vám rovnou řeknou, že na práci s takovým dítětem u nich není čas. Člověk dá většinou na první dojem, my jsme měli štěstí, že jsme objevili školu, kde se nebojí integrovat děti, a navíc tomu přizpůsobují i podmínky (dvě 1. třídy s menším počtem dětí, interaktivní tabule v 1. a 2. třídě, asistent pro více dětí, služby speciálního pedagoga atd.).

Jaká jsou kritéria kladená na děti v případě žádosti o jejich integraci do základní školy?

U nás stačil rozhovor s panem ředitelem, protože Andrej nevyžadoval žádnou speciální péči, problém byl pouze ve srozumitelnosti jeho řeči a jeho schopnosti vnímat a pochopit, co se od něj požaduje. Největší obavy jsem měla z toho, jak ho přijme kolektiv dětí ve třídě, ale vše našťastí dopadlo bez problémů.

Co bylo podle učitelů důležité proto, aby integrace probíhala úspěšně? Probírali jste možná úskalí integrace?

Důležitá je spolupráce s učitelem. My měli pravidelné schůzky s učitelkou a pracovnicí SPC Vertikála a speciální pedagožkou školy, na které jsme probírali možná úskalí a řešili aktuální problémy. Výhodou bylo, že Andrej byl zvyklý již ze školky na „práci“ doma, kdy jsme každý den museli dělat různá cvičení a hry. Takže přechod do školy a navyknutí na její řád pro něho nepředstavoval takový zlom jako třeba pro jiné děti. Náročné

pro něj bylo spíš udržení pozornosti po celou hodinu – byl více unavený a potřeboval i během hodiny chvilku pro sebe.

Jaké jsou nejčastější obtíže integrovaného žáka s touto diagnózou?

Složitější je to v tom, že se dítě vyvíjí ve skocích, některá období se dokonce i přeskočí a jejich absence má pak vliv na plynulost dalšího vývoje. Nejtěžší pro nás byla jemná motorika, problémy s psaním, porozuměním mluvenému slovu a s výtvarnou výchovou (poruchy ve vnímání barev a jejich rozlišování, nevyzrálост kresby...). Problém je také v komunikaci s dětmi – srozumitelnost a tempo řeči, vyjadřování i okruh oblastí, které dítě s touto diagnózou má. V tom se blíží dětem s autismem, protože ho většinou nebaví věci jako „normální“ děti, ale zaměří se na nějakou oblast, která je pro něj zajímavá (typickou oblastní zájmu je vesmír, krystaly, Star Wars atd.). Tyto děti mají velkou fantazii a žijí si ve vlastním světě, někdy je proto pro ně těžké najít kamaráda, který by to pochopil.

Jak probíhal Andrejův vstup na školu a jak se cítí ve škole dnes?

Navzdory všemu, co jsem zmínila výše, byl jeho vstup na školu bez problémů a jeho zařazení do kolektivu také. Přičítám to hodně Andrejově povaze, neboť jeho velkou výhodou je otevřenost, vstřícnost a stále dobrá nálada. Díky tomu si brzy získal učitele ve škole i v družině, dobře vycházel vždy se spolužáky i s žáky z vyšších ročníků. 1. a 2. třída byla bez problémů, nejtěžší zkouškou bylo až spojení 3. třídy do jedné, kdy odešlo hodně Andrejových kamarádů na jiné školy a ještě k tomu přišla nová třídní učitelka. Ale i to jsme časem úspěšně zvládli.

Jak vypadá spolupráce rodiče s integrovaným žákem a učitelem? Liší se nějak výrazně od běžných spoluprací?

Andrej chodí na speciální hodinu, která je pro děti s DYS problémy, kdy s nimi učitelka řeší věci, na které nemá v hodině

čas – jedná se hlavně o češtinu. Jinak je spolupráce rodiče s učitelem asi těsnější, než je běžně zvykem – častější schůzky, konzultace, řešení aktuálních problémů a důsledná domácí příprava.

Setkala jste se někdy s nepochopením ze strany jiných rodičů?

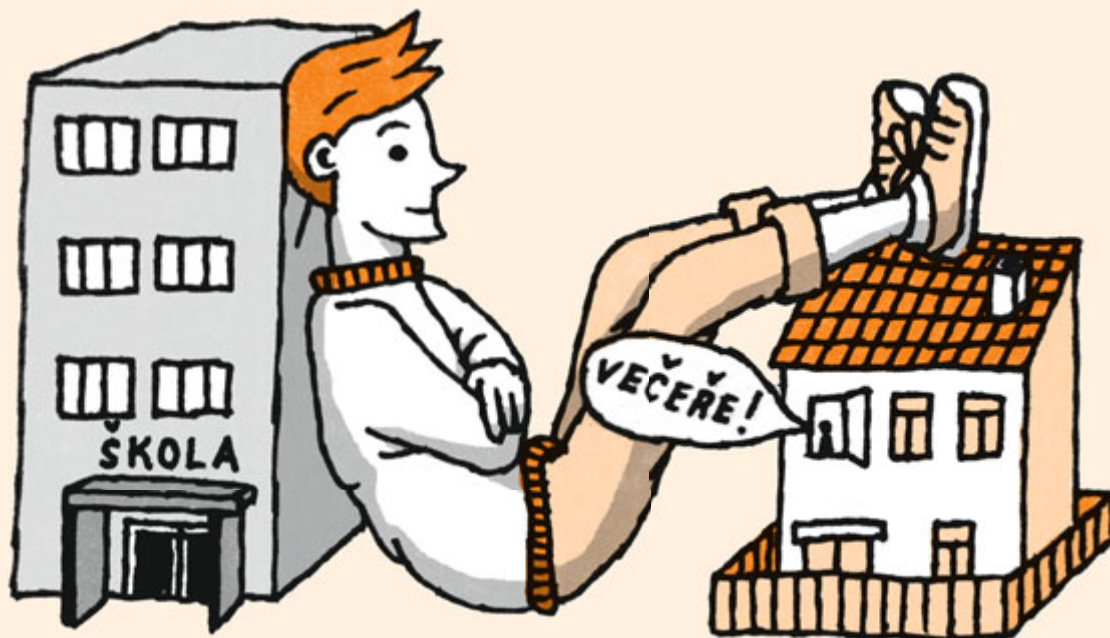
Já osobně ne, ale někteří rodiče si stěžovali na nespravedlivé hodnocení, hlavně na možnost individuálních plánů a mírnějšího známkování. I když to není zcela tak, jak se domnívají, individuální plán dává jen možnost využívat jiné prostředky na zjištění stavu vědomostí žáka – děti píšou kratší diktáty, mají možnost doplňování i-y a nemusí psát celé věty nebo být zkoušené pouze ústně. V celkovém kontextu to ale stejně nezaručí dítěti dobré známky. V tom je to spravedlivé.

Je něco, co vám citelně chybí a co byste zásadně změnila v rámci spolupráce rodič a škola?

Já měla ve výběru školy štěstí. Když poslouchám jiné rodiče a jejich problémy týkající se školy, kde neřeší žádný handicap, musím říct, že v tomto ohledu nám osud přál.

Jaký je výhled do budoucna, přemýšlíte o nějaké konkrétní střední škole?

Diagnóza dysfázie je poměrně nová, prognózy proto nejsou zcela jasné. Odborná literatura upozorňuje, že děti s touto diagnózou mají problémy s učením a málokteré se dostane na vysokou školu. Zatím to neřeším, uvidíme, jak se to celé vyvine, každé dítě je originál a neustále se mění. Byla bych ráda, kdyby v životě dělal hlavně to, co ho bude bavit. Je pravda, že má rád tanec a hudbu, tak možná skončí na nějaké umělecké škole, uvidíme.

Vše, co o českém vzdělávání (ne)chcete vědět

Co si mají žáci ze školy odnést? Co si přejí rodiče? Co firmy? A co stát? A především – na co je škola skutečně připraví?

● Robert Herák

Nejprve se pojdme zamyslet nad tím, co bychom jako rodiče mohli chtít, aby se děti ve škole naučily. Mohla by to být schopnost spolupráce, orientace v problému a hledání řešení, většina rodičů by chtěla také cizí jazyk a aby se děti uměly nějak zapojit do společnosti, být její součástí. Děti na základních školách se učí zejména proto, že si chtějí v budoucnu nalézt dobrou práci a chtějí být vzdělané, chytré (podle výsledků dotazníkového šetření Pohoda společnosti Scio).

Firmy (dle zprávy Ministerstva průmyslu a obchodu ČR) od absolventů škol vyžadují především adaptabilitu, flexibilitu a dovednost vyhodnotit informace a prezentovat závěry. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy dle školského zákona považuje za cíle vzdělávání získání všeobecného nebo odborného vzdělání, pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práv a svobod, smysl pro sociální soudržnost, pro rovnost mužů a žen, respekt k jiným etnikům, kulturám, národům atd. (viz Zákon č. 561/2004 o předškolním, základním, středním, odborném a jiném vzdělávání).

To, jak se daří naplňovat takové cíle jako uplatňování zásad demokracie a právního státu, můžeme vnímat spíše subjektivně, ale již se objevují testy klíčových kompetencí, které se na tyto věci zaměřují. Mezinárodní srovnání dosažení úrovně vzdělání našich žáků nám může poskytnout PISA, které se v roce 2009 zúčastnilo celkem 65 států (všechny státy OECD + další zájemci, viz <http://www.msmt.cz/file/13433>).

Hlavním cílem výzkumu PISA bylo zjistit, zda si žáci různých zemí na konci povinné školní docházky osvojili vědomosti a dovednosti, které budou potřebovat ve svém budoucím životě. Oblasti, na které je výzkum primárně zaměřen, jsou čtení, matematika a přírodní vědy. Výzkum se snaží zkoumat to, jak žáci dokážou získané vědomosti uplatňovat v nejrůznějších situacích každodenního života. Nejde tedy o reprodukci „nabílovaných“ věcí.

Výsledky českých žáků

Podle výsledků v oblasti čtenářské gramotnosti mají naši žáci výrazné problémy s porozuměním a interpretací textu. Umístili jsme se v poslední třetině zúčastněných států. K významnému zhoršení oproti poslednímu šetření došlo pouze v pěti státech. Tipněte si, zdali jsme byli mezi nimi. Samozřejmě, že ano. Významným zjištěním také je, že nedostatečnou úroveň čtenářské gramotnosti mají především chlapci. To podle mého názoru může souviset s výsledky klíčových dovedností společnosti Scio, podle kterých chlapci výrazně méně čtou a oproti dívkám hledají na počítači méně informace a také je o něco méně využívají ke komunikaci na sociálních sítích, zato ale více hrají hry.

Chlapci „kazí“ výsledky ČR také v matematice. Zde jsme sice celkově dosáhli průměrných výsledků, avšak v porovnání s ostatními státy jsme se nejvíce zhoršili. Nevynikáme ani v přírodních vědách, kde jsme byli průměrní, avšak mezi lety 2006 a 2009 jsme byli druhou nejvíce se zhoršující zemí. Zde nebyly tak velké rozdíly mezi dívkami a chlapci.

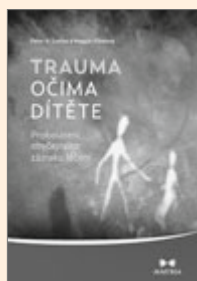
Zajímavým zjištěním je, že se výsledky čtenářské gramotnosti nezhoršovaly u žáků gymnázií, a v této oblasti se ještě více prohloubily rozdíly mezi gymnázií a ostatními typy škol. Na druhou stranu v matematice se zhoršily všechny školy s výjimkou škol speciálních. Střední odborné školy bez maturity si udržely svou úroveň v přírodovědecké gramotnosti. Za alarmující jsou považovány výpovědi žáků o tom, že se ve škole nudí. Velmi výrazně se také snížil počet žáků, kteří čtou pro radost.

Podtrženo, sečteno oproti zahraničním školám jsme se zhoršili v matematické, čtenářské i přírodovědecké gramotnosti, žáky škola nebaví a ruku v ruce s tím se také zhoršuje kázeň.

Školy v současné podobě nezvládají žáky připravovat na život v 21. století. Přitom víme, že pokud nechceme být onou často zmiňovanou „montovnou Evropou“, která je schopna konkurovat zejména levnou pracovní silou a dobrou polohou, musíme se zaměřit především na vzdělanost populace. Školy se musí adaptovat na to, že učitelé již pro žáky nejsou jediným nositelem informací a taktéž nezpochybnitelnou autoritou. S rozvojem informačních technologií a faktem, že žáci často tráví více času u počítače než ve škole, mají pedagogové děti spíše naučit, jak vyhledávat informace, pracovat se zdroji, rozlišovat věrohodné informace od těch nepravdivých a také rozlišovat podstatné od nepodstatného.

Důležitým krokem české vzdělanosti je také důraz na vzdělávání žáků v klíčových kompetencích. K tomu všemu je ale třeba podpora pedagogů. Protože jen pedagog, který je sám vzdělaný, motivovaný (vnitřně, ale také finančně) a je přesvědčen o smyslu svého konání, může vzdělávat a vychovávat sebevědomé občany, kteří se v 21. století neztratí.

knihovnička

BEZPEČNOST DĚTÍ NA INTERNETU

Lenka Eckertová, Daniel Dočekal

Publikace s podtitulem Rádce zodpovědného rodiče obsahuje deset tematických okruhů – potíží, s nimiž se mohou setkat všichni uživatelé počítače či mobilního telefonu s přístupem na internet včetně těch nejmladších. Autoři v ní čtivým způsobem popsali reálné situace a dali návod, jak se jich vyvarovat. Lenka Eckertová pracuje v Národním centru bezpečnějšího internetu, Daniel Dočekal je dlouholetým internetovým publicistou. *Computer Press, 224 s., 199 Kč*

PRŮVODCE DĚTSKÝM SVĚTEM

Ilona Špaňhelová

Každý správný dobrodruh a cestovatel si vždy pořídí kvalitního průvodce, než vyrazí za novými zážitky. Také dětský svět je jedno velké dobrodružství, které si vyžaduje kvalitní publikaci. A právě proto je tu Průvodce dětským světem. Nahlédnete s námi do jednotlivých etap v životě dítěte od novorozeneckého období až po věk dospívání. Přinášíme vám jednotlivá vývojová dětská stadia, při nichž zjistíte, co prožívá dítě, rodiče, ale i starší sourozenci. Zodpovíme vám nejčastější otázky, na které v tom kterém období vašeho dítěte narazíte. Věříme, že vás tímto kouzelným světem plným nečekaného provedeme bez nehod a že zažijete se svými dětmi kouzelné chvíle. *Grada, 192 s., 259 Kč*

TRAUMA OČIMA DÍTĚTE

Peter A. Levine, Maggie Klineová

Základní pravda, kterou autoři v knize přináší, je, že dospělí mají nejprve věnovat pozornost vlastnímu emočnímu stavu, protože děti mohou uvolnit své napětí pouze v přítomnosti klidného, schopného a konejšivého dospělého. To, kdo jsme, je důležitější než to, co dělá-

me. Přesněji řečeno, to, kdo jsme tváří v tvář znepokojivé situaci, ovlivní podobu i následky toho, co děláme. Levine a Klineová nám dávají příležitost naučit se léčit trauma tím, že budeme následovat toho nejlepšího učitele: naše vlastní tělo a pocity. Techniky „prevence“ traumatu, které Levine a Klineová v této knize přináší, jsou dokonalé svou moudrostí a jednoduchostí, pozorností k detailu, tím, jak postupujeme krok za krokem, a jasnými principy toho, jak jich použít. *Maitrea, 611 s., 395 Kč*

KRIZOVÁ INTERVENCE

Daniela Vodáčková a kolektiv

Lidem, kteří řeší naléhavou – krizovou – situaci, je dnes k dispozici řada různých zařízení, poskytujících krizovou pomoc, v nichž působí profesionálové i dobrovolníci. Publikace širokého autor-ského kolektivu shrnuje současný stav oboru, který je východiskem jejich práce, a popisuje základní postupy krizové intervence v nejrůznějších situacích. Úvodní část knihy charakterizuje společné znaky životních situací, v nichž lidé vyhledávají krizovou pomoc, a ukazuje možnosti odborné pomoci v krizi. Podává přehled pracovních krizové intervence u nás i v zahraničí. Podrobně jsou rozebrána teoretická východiska i jednotlivé kroky různých forem a technik krizové intervence; tváří v tvář (s jednotlivcem, párem, skupinou); telefonická pomoc, mobilní služby (výjezd, práce v terénu) i krizová intervence při katastrofách. Závěr knihy se věnuje sociálně-právním aspektům krizové intervence. *Portál, 520 s., 725 Kč*

CO DĚTI NEJVÍC POTŘEBUJÍ

Zdeněk Matějček

Co malé děti nejvíce potřebují? To je otázka, která předznamenává celou

řadu úvah nad různými tématy ze světa vědy o dětské duši. Odpověď je složitá i jednoduchá zároveň – mnoho věcí, ale snad nejvíce jistotu ve vztazích k lidem z nejbližšího okolí. Poutavá, často velmi osobní a hluboká zamyšlení známého dětského psychologa probírají potřeby dětí a úkoly rodičů, vychovatelů a psychologů.

Portál, 108 s., 145 Kč

POSTTRAUMATICKÝ ROZVOJ ČLOVĚKA

Jiří Mareš

Na našem trhu ojedinělá publikace se věnuje pozitivním důsledkům negativních událostí. Součástí života každého člověka jsou nejen chvíle pohody a štěstí, ale také nepříznivé zážitky. Prožitá trauma může nastartovat pozitivní změny, přivést člověka na novou cestu životem. Jde o téma relativně nové, teprve v posledních letech se tyto jevy začaly vědecky zkoumat. Publikace ukazuje, které přístupy byly zatím vyzkoušeny, jak se změny k lepšímu zjišťují a jak rozvoji osobnosti napomáhat. Zabývá se zvláštnostmi posttraumatického rozvoje u dětí, seniorů, pacientů, obětí přírodních katastrof nebo účastníků válečných konfliktů. Kniha je určena nejen pracovníkům tzv. pomáhajících profesí, ale i širšímu okruhu čtenářů. Ti se dozvědí, jak po prožití negativní události dosáhnout pozitivní změny ve svém životě.

Grada, 200 s., 329 Kč

Statistiky Linky bezpečí za rok 2012

Již tradičně se v prvním jarním čísle časopisu Linky bezpečí věnujeme statistikám předchozího roku. Pokud vás zajímá, kolik dětí využilo naše služby a s čím se na nás obracely, případně jak se mění témata na Lince bezpečí v průběhu let, pak jste u správného článku.

• Autor: Peter Porubský

Začněme tedy pohledem na vývoj celkového počtu dovolání na Linku bezpečí. V minulém roce jsme přijali celkem **238 183 hovorů**, což je nejméně za posledních pět let. Průměrně jsme za den přijali o 50 hovorů méně než v roce 2011. Na druhou stranu se ale **zvýšuje počet hovorů o problémech**, které jsou přepojeny na konzultantské stanoviště. Rozdíl v počtu tematických hovorů mezi lety 2012 a 2011 je až 12 hovorů za den. V celkovém počtu konzultovaných hodin, které věnujeme tematickým hovorům, je tento nárůst mezi lety 2011 a 2012 až 728 hodin (o dvě hodiny denně). V roce 2011 jsme konzultovali celkem 5 126 hodin a v roce 2012 to bylo 5 854 hodin. Celkový nárůst prostoru (času), který byl věnován našim klientům, činí 14 %.

Obecně můžeme tento trend (snižování počtu dovolání na ústřednu LB a zvyšování počtu tematických hovorů) interpretovat dvěma způsoby – jednak na základě externích příčin, kde hlavní roli hraje demografický vývoj. V roce 2012 dosáhly totiž počty nejčastější cílové skupiny Linky bezpečí (dětí ve věku od 14 do 16 let) historického minima. Druhou příčinou tohoto trendu mohou být interní změny v metodice práce s testovacími hovory a s hovory, které se týkají sexuality. V obou případech se Linka vydala cestou zodpovědnější práce s klienty u těchto hovorů.

Pokud podrobně sledujeme jednotlivá témata na Lince bezpečí, tak můžeme zmínit prvních pět nejčastějších problémových okruhů, se kterými se na nás děti obracují nejčastěji.

Jsou to:

- partnerské vztahy (seznamování, rozchody, partnerské soužití atd.) 17 %
- problémy sexuálního zrání (antikoncepce, sexuální vyvráždění, menstruace atd.) 16 %
- osobní problémy (strachy, úzkosti, nespokojenost se sebou, myšlenky na sebevraždu atd.) 15 %

- vrstevnické vztahy (např. vztahy s kamarády, hádky v kolektivu, posmívání atd.) 12 %

- rodinné vztahy (např. strach z reakce rodičů, hádky, rozvod atd.) 12 %

Přehled jednotlivých témat uvádíme v grafu č. 1.

I nadále zaznamenáváme vzrůstající trend v počtu hovorů **s problematikou sebevražedných tendencí**. V tomto roce jsme s počtem 1 100 hovorů za rok dosáhli smutnou hranici tří hovorů denně na toto téma. Z dalších problémů, u kterých jsme zaregistrovali zvyšování počtů hovorů, můžeme zmínit problémy týkající se internetu a komunikačních technologií nebo hovorů o úzkosti či strachu dětí.

Chat Linky bezpečí

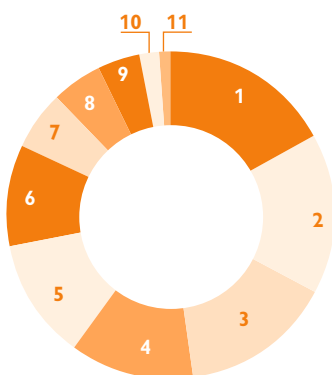
Na Chatu každý rok sledujeme nárůst kontaktů. V roce 2012 tomu nebylo jinak – zaznamenali jsme 752 kontaktů. Rozložení jednotlivých témat je ovšem zcela odlišné než u telefonických služeb Linky bezpečí. Až **ve třetině všech kontaktů**

požadovali klienti pomoc **v osobních tématech** (253 kontaktů). Druhým nejčastějším tématem pro Chat byly rodinné vztahy. Vysoký poměr náročných osobních problémů na Chatu svědčí o tom, že klienti s těmito problémy využívají častěji pro kontakt s odbornou pomocí právě internet a psanou formu komunikace přes Chat, která se jim subjektivně může jevit jako anonymnější a bezpečnější.

E-mailová poradna

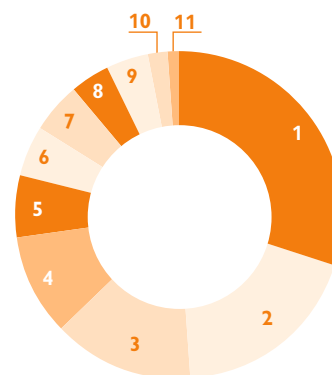
V E-mailové poradně jsme v roce 2012 obdrželi 887 dotazů. Děti se prostřednictvím e-mailu svěřovaly nejvíce s **problémy v rodině**. Až 40 % dotazů se týkalo rodinných vztahů (včetně syndromu CAN). Samostatně tvořila problematika **syndromu CAN až 10 % všech kontaktů** v E-mailové poradně, což je nejvyšší podíl ve srovnání s Chatem a telefonickými hovory na Lince bezpečí. Dalším velmi častým tématem v E-mailové poradně byly **osobní problémy (20 %)**, a to zejména nespokojenost se sebou samým.

graf 1: témata na Lince bezpečí v roce 2012

1 problémy s láskou, partnerství (17 %), 2 problémy sexuálního zrání (16 %), 3 osobní témata (15 %), 4 vrstevnické vztahy (12 %), 5 rodinné vztahy (12 %), 6 ostatní (10 %), 7 CAN (6 %), 8 šikana (5 %), 9 škola (4 %), 10 závislosti (2 %), 11 internet (1 %)

graf 2: témata v E-mailové poradně

1 rodinné vztahy (30 %), 2 osobní témata (19 %), 3 ostatní (14 %), 4 CAN (10 %), 5 problémy s láskou, partnerství (6 %), 6 vrstevnické vztahy (5 %), 7 internet (5 %), 8 problémy sexuálního zrání (4 %), 9 škola (4 %), 10 šikana (2 %), 11 závislosti (1 %)

Nenecháme v tom naše děti samotné

Linka bezpečí s agenturou DDB spolupracuje již několik let, a že je to spolupráce úspěšná, dokazují mnohá ocenění či pozitivní ohlasy veřejnosti. Aktuálně společně připravují projekt zaměřený na rodiče, kterým není lhostejné, jaké problémy trápí současné děti. V krátkém rozhovoru jej představil Miroslav Lizec, ředitel agentury DDB.

● Rozhovor vedla: Klára S. Libertová

Nový společný projekt nese zatím pracovní název – Nenecháme v tom naše děti samotné. Můžete jej krátce představit?

Rozhodli jsme se udělat krok zpátky, vrátit se ke kořenům a v rostoucí konkurenci neziskových organizací a charitativních projektů si ujasnit, kdo vlastně jsme. Jsme dostatečně čitelní pro společnost a případné donory? Jsme čitelní pro klienty Linky bezpečí? Celý tento projekt je o připomenutí veřejnosti, proč tu LB je.

Na koho je tento projekt zacílen především a co by měl přinést?

Primárně cílíme na rodiče. Interně jim říkáme všichni odpovědní „nedokonalí“ rodiče. Rodiče, kteří si dokáží připustit, že nemohou v životě svých dětí ohlídat úplně všechno, a proto je nutné mít pojistný mechanismus,

jenž tu bude pro děti, na které je toho moc, k dispozici. Proto mluvíme o našich dětech a o tom, že je v tom nenecháme samotné.

Jak probíhá spolupráce s neziskovou organizací a v čem se liší od spolupráce se společností z komerční sféry?

Popravdě řečeno mám pocit, že v neziskové sféře zuří větší konkurence než ve většině komerčních odvětví. To znamená, že se i přístup neziskových organizací nutně profesionalizuje. Díky tomu proto velký rozdíl mezi Linkou bezpečí a komerčními klienty nevidím. Lidé z Linky mají navíc jedno plus, a to je nadšení pro věc, která někdy u komerčních klientů chybí. Pro DDB je LB pro bono klient (služby jsou poskytovány zdarma – pozn. red.), ale to neznamená, že bychom se nesnažili dělat tu nejlepší práci. Naopak, kreativní

prostor, který od LB dostáváme, je pro náš tým obrovskou motivací.

V čem si myslíte, že jsou dnešní děti ohrožené nejvíce?

Moc jim toho nakládáme. Když říkám my, tak myslím nás rodiče, školu, média, prostě společnost vůbec. Nechtěl bych toho jako dítě nést na ramenou tolik, kolik tam toho mají dnešní děti. Mám pocit, že pro spoustu věcí nemají ani čas emočně dorůst. Nejvíce mě ale děsí tlak na dokonalost a výkon. Chceme po dětech, aby byly dospělejší, a zároveň se bojíme dát jim větší volnost a přehnaně je chráníme před světem. Přál bych dětem, aby mohly být mnohem více a mnohem déle dětmi.

Celý rozhovor naleznete na www.linka-bezpeci.cz

STREDNISKOLY.CZ

přiblížily Linku bezpečí dětem v celé ČR

Linka bezpečí dostala od provozovatele internetových serverů www.stredniskoly.cz a www.skoly-online.cz dar ve formě bezplatného ročního přístupu k aktualizovaným databázím základních a středních škol celé České republiky.

Cílovou skupinou Linky bezpečí (LB) jsou děti a mládež do 26 let. Proto je pro LB stěžejní spolupráce s pedagogy, neboť mohou o jejích službách informovat přímo ty, kterým je určena. Tato součinnost je důležitá i pro jeden z jejích projektů, jímž je Linka bezpečí ve vaší třídě. Tato služba se zaměřuje na přímý kontakt s potenciálními klienty LB a jejím hlavním cílem je seznamovat děti a dospívající s možnými řešeními jejich problémů a náročných situací.

Takové kompletní databáze nám doposud chyběly. Jsou důležitým komunikačním kanálem pro předávání informací především při rozesílce odborných publikací a bulletinu s odbornou přílohou, letáku pro děti atd. Děti a dospívající jsou naše cílová skupina a je pro nás důležité být ve spojení nejen s nimi, ale také s pedagogy. Ti jsou s dětmi v každodenním kontaktu, a mnohdy tak mohou být tím, komu se dítě svěří, pokud má nějaké trápení, říká Lenka Mia Lukáčová, vedoucí odd. komunikace.

Vojtěch Janda, provozovatel internetových serverů www.stredniskoly.cz a www.skoly-online.cz, ke spolupráci s Linkou bezpečí říká: *Za více než deset let, co spravuji databáze škol, jsem pomohl mnoha podobným organizacím, ale v případě Linky bezpečí z toho mám obzvláště radost, jelikož její záslužná práce pomáhá také žákům a studentům, jimž jsou určeny mnou provozované servery.*

 STREDNISKOLY.CZ

Příběhy z Linky bezpečí, kterým je třeba naslouchat

Ilustrativní příběhy z Linky bezpečí jste si mohli od ledna tohoto roku přečíst ve většině stanic pražského metra i v ulicích Prahy. Příběhy mají v první řadě upozornit na aktuální témata, jež tíží dnešní děti a mladistvé.

Plakáty nesoucí tíživá osobní sdělení, které jste mohli od začátku roku vidat v pražském metru, vznikly již v roce 2009. Hlavním cílem kampaně, kterou pro Linku bezpečí vytvořila agentura DDB, bylo od začátku poukázat na závažná témata, která děti a mladistvé nejvíce trápí. Tvoří ji celkem čtyři příběhy – výpovědi dětí, s nimiž se na Linku bezpečí každý den obrací, a to **šikana, sebepoškození, sexuální zneužívání a sebevražedné myšlenky**. Příběhy, které se na plakátech objevují, jsou pouze ilustrační, nejedná se o doslovný přepis hovorů na Lince bezpečí, protože ctíme anonymitu všech volajících.

Dalším cílem kampaně je zároveň poděkovat všem, kteří prostřednictvím DMS na služby telefonické krizové intervence Sdružení Linka bezpečí přispívají, a zároveň oslovit

další možné dárce. Pomoci tak můžete i vy. **Stačí poslat SMS ve tvaru DMS LINKA-BEZPEČÍ 87 777, čímž zajistíte, že další příběh bude vyslechnut a může dopadnout dobře. Cena DMS je 30 Kč, Sdružení Linka bezpečí obdrží 27 Kč.**

Příběhy v metru

Příběhy byly uvedeny v pražském metru na začátku roku 2013, kdy dostala Linka bezpečí od společnosti JCDecaux nabídku bezplatného využití reklamních ploch podél eskalátorů. Vzhledem k charakteru vizuálů to sice nebylo zcela ideální umístění, ale jelikož tyto plakáty zůstaly z předložkové kampaně, která probíhala v nemocnicích a poliklinikách TOP 10 českých měst, rádi jsme této vstřícné nabídce využili.

Během února se pak již objevily Příběhy v nové, aktualizované verzi a ve větším formátu v síti city lightů společnosti JCDecaux na zastávkách MHD a ve vitrínách v ulicích Prahy. Pro příběhy byla využita i netradiční outdoorová média, jako například velkoformátové hypercube, které můžete potkat již u pražských nákupních center Europark Štěrboholy a OC Letňany a dále budou umístěny u dalších obchodních center v Praze, Brně a Ostravě.

Máte vlastní zkušenost s voláním na Linku bezpečí? Pomohla Vám s řešením Vašeho problému? Budeme rádi, pokud se s námi o svůj příběh podělíte. **Psát můžete na mujpribeh@linkabezpeci.cz.**

Napřed slyším, jak přichází.
Vidím obrys a na skle je vydechnuté kolečko. Bere za kliku. Pak zavře oči a myslím na to, že nejsem. Že prostě zmizím, že mě nenahmatá. Nejde to. Cítím, jak to zněj táhac. Má hnusnej nakrápľej hlas, jiné než normálně. Hnuší se mi. Představuju si, že jsem mrtvá. Pořád dokola opakuje, že jestli o tom řeknu mámě, tak...

Není důležité, čím je to příběh.
Důležité je, že jsme ho i díky vám mohli vyslechnout.
A pomoci!

S problémem zneužívání se na Linku bezpečí obrací v průměru **70 dětí měsíčně**.

linka bezpečí

Podpořte i Vy Sdružení Linka bezpečí. Pošlete DMS ve tvaru DMS LINKABEZPEČÍ na číslo 87777.
Cena jedné DMS je 30 Kč, Sdružení Linka bezpečí obdrží 27 Kč. Č.ú.: 83608360/0300.
Více informací na www.linkabezpeci.cz.
Děkujeme.

Nenechají mě, vim to.
Třeba jim uteču zadem, ale stejně si na mě někde počkají a chytřej mě. Vždycky mě chytřej a seberou mi nějakou věc nebo peníze. Když je nemám, zmlátí mě nebo mě třeba nechají klečct a odprošovat je. Všechno si to nahrávají na mobil. Pak mají takový místo, taky jsem tam párkrát byl, ale nenašel bych to. Vedli mě tam poslepu a cestou se mnou točili. Tam to teprve začlo, napřed mě....

Není důležité, čím je to příběh.
Důležité je, že jsme ho i díky vám mohli vyslechnout.
A pomoci!

S problémem šikany se na Linku bezpečí obrací v průměru **7 dětí denně**.

linka bezpečí

Podpořte i Vy Sdružení Linka bezpečí. Pošlete DMS ve tvaru DMS LINKABEZPEČÍ na číslo 87777.
Cena jedné DMS je 30 Kč, Sdružení Linka bezpečí obdrží 27 Kč. Č.ú.: 83608360/0300.
Více informací na www.linkabezpeci.cz.
Děkujeme.

podpořte nás

Roční DMS pro Linku bezpečí

Linka bezpečí je tu neustále pro všechny děti a dospívající, kteří si se svými problémy nevědí rady nebo se bojí svěřit svému okolí, ať už z důvodu jakékoli nepřiměřené reakce, ignorace okolí a zlehčování daného problému či dokonce posměchu. Naši konzultanti jsou tu pro každého, aby jeho problém vyslechli a pokusili se s ním nalézt nejvhodnější řešení. Lepší je vždy raději zavolat a situaci řešit než se v problému propadat do stále bezvýhodnější situace. **Volání na linku 116 111 je ZDARMA.**

Projekt DMS (Donors Message Service) je společným projektem Asociace provozovatelů mobilních sítí a Fóra dárců. DMS umožňuje transparentním způsobem získávat finanční prostředky od individuálních přispěvatelů. Sdružení Linka bezpečí je zapojeno do projektu DMS již od roku 2005. Veřejnost má možnost zaslat dárcovskou SMS, a to několika způsoby:

- **zasláním dárcovské SMS**

Odešlete dárcovskou SMS ve tvaru **DMS LINKABEZPECI** na telefonní číslo **87 777**. Cena DMS je 30 Kč, Sdružení Linka bezpečí obdrží 27 Kč.

- **roční podpora zasláním dárcovské SMS**

Nově můžete přispívat pravidelně každý měsíc po dobu jednoho roku. Stačí odeslat SMS ve tvaru **DMS ROK LINKABEZPECI** na číslo **87 777** a každý měsíc Vám bude automaticky odečtena částka 30 Kč. Více informací najdete na www.darcovskasms.cz.

**Podpořte
Linku bezpečí
zasláním SMS ve tvaru:
DMS LINKABEZPECI
na telefonní číslo
87 777**

Cena DMS je 30 Kč

děkujeme

Příběhy z Linky bezpečí podpořili...

Ilustrativní příběhy z Linky bezpečí, která pomáhá každý rok přibližně 3 000 týraných, zneužívaných a zanedbávaných dětí, jste si mohli od ledna tohoto roku přečíst ve většině stanic pražského metra. Příběhy, které mají v první řadě upozornit na aktuální témata, jež tíží dnešní děti a mladistvé se mohly dostat blíže k lidem především díky firmě JCDecaux, jež je leaderem v oblasti out-of-home reklamy na českém trhu a která Příběhy zdarma zveřejnila na citylightech na zastávkách MHD.

V únoru se pak Příběhy objevily na reklamních nosičích v obchodních centrech Europark Štěrboholy a OC Letňany, kam je firma HyperCube umístila zdarma. V dubnu byly vizuály Linky bezpečí umístěny na dvou plochách HyperCube – a sice v Praze u Parku Hostivař a dále v Liberci u frekventovaného kruhového objezdu (Londýnská ul.). Reklamní plachty pro nosiče HyperCube bezplatně vytiskla firma Poster Infinity a celou kampaň Příběhy z linky bezpečí pak zveřejnila společnost Sanoma Media Praha ve svých titulech, jako jsou Překvapení, Story, Vlasta a Květy.

Děkujeme všem výše jmenovaným, že se nám díky jejich pomoci podařilo oslovit širokou veřejnost.

Poděkování klientů

Rodičovské linky:

Mnohokrát děkuju za kontakty. Určitě ještě využiji Rodičovskou linku, držím palce ve Vaší práci a skládám aspoň takto na dálku velkou poklonu.

Děkuji moc, Vaše e-maily mi dodávají sílu to nevdávat a věřit, že jsou lidi, kteří se snaží pomoci. Ještě jednou moc děkuji a určitě se ozvu, když budu zase potřebovat. S přáním hezkého dne se s Vámi zatím loučím a ještě jednou velké díky.

Děkuji Vám moc za odpověď. Jsem ráda, že jsem na Vaše stránku narazila. Všude je spousta poraden pro děti, ale i rodiče občas potřebují pomoc. Budeme kontaktovat oddělení sociálně-právní ochrany dětí. Ještě jednou moc děkuji.

Dobrý den, moc Vám děkuji za odpověď. Je pro mne povzbudivá i inspirativní.

Zaměřím se na to, co jste mi řekli. Mám radost a mooooc Vám děkuji. Věřím, že vše bude fungovat lépe a když se uleví mě, uklidní se i dcera.

Bulletin Sdružení Linka bezpečí
vychází 3x ročně
vydává Sdružení Linka bezpečí
Ústavní 95, 181 02 Praha 8 – Bohnice
IČ: 61383198
registrace MV ČR: II/S-OS/1-24254/94-R ze dne 13. dubna 1994
evidenční číslo: MK ČR E 18344
ředitel **SLB**: Ing. Richard Schinko
redakční rada: Mgr. Honza Kaňák, Barbora Krémářová,
Mgr. Denisa Krumpová, Mgr. Kateřina Schmidová,
Mgr. Peter Porubský, Mgr. Lenka Mia Lukáčová,
Mgr. Klára Stuchlá Libertová
šéfredaktorka: Mgr. Klára Stuchlá Libertová
tel.: 266 727 941, e-mail: k.stuchla@linkabezpeci.cz
ilustrace: Dora Dutková
grafická úprava: Studio Marvil, www.marvil.cz
uzávěrka čísla: 5. 4. 2013